

Προκλήσεις και επεκτάσεις στην διδακτική αξιοποίηση των Κοινωνικών Δικτύων για την Πληροφορική

Βουτσκόγλου Ειρήνη
evoutskoglou[at]gmail.com
Μαθηματικός, [MSc] Πληροφορικά Συστήματα

Περίληψη

Τα κοινωνικά δίκτυα αναδεικνύουν αναπόφευκτα την πραγματικότητα της ηλεκτρονικής συμμετοχής και στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Η διαδικασία της μάθησης υπερβαίνει τη διαδικασία της διδασκαλίας, επεκτείνοντας τις δυνατότητες και αίροντας εμπόδια χώρου και χρόνου στην κοινωνία της μάθησης, παρέχοντας παράλληλα πολλές εναλλακτικές παράστασης και μετάδοσης γνώσης. Το διδακτικό υλικό συμπληρώνεται άμεσα από τα μέλη μίας εκπαιδευτικής κοινότητας σε πλήθος εναλλακτικών μορφών, απαλείφονται προβλήματα επικοινωνίας, μειώνεται το κόστος λειτουργίας των επίσημων εκπαιδευτικών διαδικτυακών χώρων και διευκολύνεται η ενημέρωση όλων των μελών ως προς τις εξελίξεις στον χώρο της τεχνολογίας, ενώ, παράλληλα, ενισχύεται η διασύνδεση των εκπαιδευομένων με την αγορά εργασίας και των εκπαιδευτικών φορέων με την παγκόσμια εκπαιδευτική κοινότητα.

Λέξεις κλειδιά: Κοινωνικά Δίκτυα, Διδακτική της Πληροφορικής, Πολιτικές Κοινωνικών Μέσων, Social Networks, Didactics of Information, Social Media Policies.

Εισαγωγή

Παρότι τα πιο γνωστά κοινωνικά δίκτυα παρουσιάζουν ιστορία πολλών ετών, παρατηρούμε συχνά μία άναρχη χρήση των διαδικτυακών δυνατοτήτων, όταν σε αυτά υπεισέρχονται εκπαιδευτικές διαδικασίες, και αυτό για τρεις κυρίως λόγους.

Πρώτον, επειδή η κοινωνικοποίηση μέσα σε διδακτικές προσεγγίσεις μπορεί να παρουσιάσει προβληματικότητα, εάν δεν έχει προηγηθεί ένα νέου τύπου σχολικό συμβόλαιο, εφόσον η πραγματικότητα της ηλεκτρονικής συμμετοχής (participatory culture) μεταβιβάζει την σημαντικότητα από την εξατομικευμένη έκφραση στην συμμετοχή μέσα σε μία κοινότητα (Jenkins et al., 2006).

Δεύτερον, επειδή η δυνατότητα χρήσης εργαλείων προϋποθέτει εκπαίδευση, ώστε να επιτυγχάνεται κριτική σκέψη και αξιολόγηση καταλληλότητας ανάλογα με την εκπαιδευτική δράση την οποία θα υπηρετήσει.

Τρίτον, επειδή σε ανοικτά περιβάλλοντα το ακαδημαϊκό περιεχόμενο αντιμετωπίζει την πρόκληση της δημιουργίας και το δίλημμα της δημόσιας διαθεσιμότητας του.

Προκλήσεις στην διδακτική αξιοποίηση των κοινωνικών δικτύων στην Πληροφορική

Η Διδακτική της Πληροφορικής αποτελεί διευρυμένη ανάγκη σε όλες τις κατευθύνσεις σπουδών, εφόσον καταλήγει προϋπόθεση της εποχής του e-learning, η ανάπτυξη ικανοτήτων διαχείρισης, επίδειξης και μετάδοσης γνώσης με την χρήση εργαλείων και υπηρεσιών στα διαδραστικά περιβάλλοντα.

Ο όρος Education 2.0 υφίσταται ως πραγματικότητα και ορίζει τη χρήση ψηφιακών εργαλείων, με τη βοήθεια των οποίων εκπαιδευτικοί και μαθητές συμμετέχουν στην παραγωγή γνώσης και δημιουργούν μαζί δίκτυα μάθησης (Rosen et al., 2008).

Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να ξεπεράσουν προκαταλήψεις, συνειδητοποιώντας πως σε διαδικτυακά συνεργατικά περιβάλλοντα δεν υποβοηθούνται μόνο οι διδασκόμενοι, αλλά ενεργοποιείται μία πορεία εξέλιξης για τους ίδιους (Γεωργιάκιννας, 2013, σελ. 9), οπότε και καλούνται να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις.

Πολιτικές χρήσης των κοινωνικών μέσων

Οι χώροι των κοινωνικών δικτύων και των σύγχρονων υπηρεσιών διαδικτύου παρέχουν πληθώρα δυνατοτήτων, όταν όμως μία εκπαιδευτική κοινότητα λειτουργεί σε δημοσίως διαθέσιμο χώρο κρίνεται απαραίτητη η αναπροσαρμογή του σχολικού συμβολαίου ώστε να καλύπτει τις νέες δυνατότητες, οριοθετώντας παράλληλα περιορισμούς ασφάλειας με βασική αποδοχή τον ηλικιακό περιορισμό των 13 ετών που θέτουν τα κοινωνικά δίκτυα και υψηλή ευθύνη την περιφρούρηση των εκπαιδευτικών ρόλων.

Για αυτό το λόγο άλλωστε, όλα τα γνωστά κοινωνικά δίκτυα διαθέτουν δημοσιευμένες κατευθυντήριες οδηγίες τόσο για γονείς και μαθητές όσο και για εκπαιδευτικούς.

Οι Πολιτικές στη χρήση των Κοινωνικών Μέσων (social media policies) είναι μία επιβεβλημένη πραγματικότητα πλέον σε πολλούς εκπαιδευτικούς φορείς (Boudreaux, 2009) – και όχι μόνο – με απώτερο στόχο η εκμετάλλευση των δυνατοτήτων να μην συμβαίνει εις βάρος των εκπαιδευτικών διαδικασιών ή των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Ως εκ τούτου, κάθε χώρος κοινωνικής δικτύωσης φέρει δυνατότητες χρήσης, οι οποίες πρέπει να καταγραφούν και να διασυνδεθούν με τις εκπαιδευτικές ανάγκες.

Διδακτική των στοιχείων της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Η δυνατότητα επικοινωνίας μεταξύ διδασκόντων και διδασκόμενων εξαλείφει την αναγκαστική αναμονή μέχρι την επόμενη συνάντηση και με αυτό τον τρόπο μπορεί, όχι μόνο να προλάβει κάλυψη αναγκών, αλλά και να προάγει την μαθησιακή διαδικασία σε επίπεδο έρευνας.

Σημαντικά στοιχεία αυτής της δυναμικής λειτουργικότητας σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα συμμετοχής είναι η μεγαλύτερη άνεση που επιδεικνύουν οι εκπαιδευόμενοι όταν αποφασίζουν να θέσουν μία ερώτηση προς τον εκπαιδευτικό (Bosch, 2009), καθώς επίσης και η δυνατότητα πρόσβασης στους χώρους με χρήση κινητών συσκευών, αλλά και η άμεση ενημέρωση των εκπαιδευόμενων με την μορφή ειδοποιήσεων χωρίς να αποτελεί προαπαιτούμενο η παρουσία τους στον χώρο (Bunus, 2010).

Αντιστοίχιση διδακτικών στόχων με τις ανάγκες του σύγχρονου διαδικτυακού περιβάλλοντος

Η πραγματικότητα του συμμετοχικού διαδικτύου καλεί τους εμπλεκόμενους να επεκτείνουν τις γνώσεις τους πέρα από την χρήση εφαρμογών ενός προσωπικού υπολογιστή και ο ρόλος του εκπαιδευτικού Πληροφορικής είναι να εντοπίσει, να επισημάνει και να διευκολύνει τη χρήση ποικίλων εργαλείων και υπηρεσιών.

Οι σύγχρονες παιδαγωγικές θεωρίες ανατρέπουν το δασκαλοκεντρικό μοντέλο και οι εκπαιδευτικές και παιδαγωγικές προκλήσεις αφορούν αξίες όπως η συνεργατικότητα, η αναζήτηση, η αμφισβήτηση, η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα, αναγκάζοντας τα εκπαιδευτικά συστήματα να προσαρμόσουν κατάλληλα την προσέγγισή τους στον τρόπο

διανομής της γνώσης, προετοιμάζοντας παράλληλα τους μαθητές ως πολίτες της Κοινωνίας της Πληροφορίας (Γεωργάκαινας, 2013, σελ. 3).

Το Web 2.0 δεν είναι απλά μία τεχνολογική επανάσταση αλλά μία κοινωνική επανάσταση (Rosen et al, 2008), η οποία μπορεί να μετατραπεί σε εκπαιδευτική (Μάνιου – Ετεοκλέους, 2012).

Ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών

Έχει διαφανεί πως τα αναλυτικά προγράμματα δεν επηρεάζουν την πρόθεση συμπεριφοράς των Ελλήνων εκπαιδευτικών στην εισαγωγή των κοινωνικών μέσων στα μαθήματα τους, η οποία πρόθεση απορρέει κυρίως από την προσωπική τους στάση ζωής, και, τελικά, αφήνουν περιθώρια στον εκπαιδευτικό να αυτενεργήσει καινοτομώντας (Γεωργάκαινας, 2013, σελ. 113).

Όσο εξασκείται η χρήση όμως, θα είναι ευκολότερος ο εντοπισμός όχι μόνο της ανάγκης αναπροσαρμογής των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών (Danciua et al., 2011) αλλά και του καθορισμού συγκεκριμένων κατευθύνσεων σε αντιστοιχία με διδακτικούς στόχους σε διαθεματικές προσεγγίσεις.

Δημιουργία, διαθεσιμότητα και αξιοπιστία περιεχομένου

Οι δυνατότητες συμμετοχής στα κοινωνικά δίκτυα υπηρετούν ένα μεγάλο εύρος αποτυπώσεων γνώσης, από μία επισήμανση σε μορφή σχολίου μέχρι και την παραπομπή σε αρχείο ή άλλο διαδικτυακό πόρο, με αποτέλεσμα οι σύγχρονες υπηρεσίες διαδικτύου αλλά και οι συνήθεις εφαρμογές ενός προσωπικού υπολογιστή να παρέχουν τα μέσα και τα εργαλεία για εναλλακτικές μορφές δημιουργίας, επεξεργασίας, δημοσίευσης και επαναχρησιμοποίησης περιεχομένου.

Αυτό που πραγματικά συμβαίνει σε ένα κοινωνικό δίκτυο δεν είναι η επικοινωνία συνδεδεμένων λογαριασμών αλλά η επικοινωνία περιεχομένου, η οποία όσο διευκολύνεται τόσο περισσότερο προκαλεί την παραγωγή και τον διαμοιρασμό του.

Η πρόκληση που αντιμετωπίζουμε στο σημείο αυτό είναι το δίλημμα της ανοικτής διαθεσιμότητας του υλικού που παράγεται από τα μέλη της εκπαιδευτικής ομάδας, το οποίο δίλημμα μπορεί να αντιμετωπιστεί κατά περίπτωση με χρήση κατάλληλης άδειας (Creative Commons, 2011).

Η αξιοπιστία του περιεχομένου που διαμοιράζεται από τα μέλη της εκπαιδευτικής ομάδας τίθεται εκ των πραγμάτων ως προβληματισμός, ο οποίος όμως υποβάλλεται στο φίλτρο της διαδραστικής συμμετοχής αναπτύσσοντας την κριτική σκέψη των συμμετεχόντων.

Ενίσχυση σύνδεσης των αποφοίτων με την αγορά εργασίας

Η διασύνδεση με λογαριασμούς κοινών ενδιαφερόντων διευρύνει τα όρια των επαφών και στον τομέα εργασίας, ειδικά αν λάβουμε υπόψη πως συγκεκριμένα κοινωνικά δίκτυα, όπως το LinkedIn, υπηρετούν ακριβώς αυτό τον σκοπό.

Η παρουσίαση ενός ατόμου όχι μόνο ως μέλους του κοινωνικού δικτύου αλλά ως μέλους μιας εκπαιδευτικής κοινότητας εντός του κοινωνικού δικτύου μαζί με το περιεχόμενο που παρουσιάζει αυτό το άτομο, δομούν ένα άτοπο βιογραφικό σημείωμα με το οποίο συστήνεται σε όποιον διασυνδέεται μαζί του.

Εκτός αυτού, μέσα από τα ερεθίσματα που λαμβάνει ένα μέλος από το πλήθος πληροφοριών που κυκλοφορούν στο διαδίκτυο, την ίδια στιγμή που συμμετέχει σε μία εκπαιδευτική διαδικασία, μπορεί να αποκαλύψει κίνητρα και ιδέες όπως για παράδειγμα

την ανάπτυξη μίας τεχνολογικής εφαρμογής ή την απαρχή μίας καινοτόμου ιδέας για νεοφυείς επιχειρήσεις (start ups).

Ενίσχυση σύνδεσης των εκπαιδευτικών φορέων με την παγκόσμια εκπαιδευτική κοινότητα

Σε αυτό το νέο οικοσύστημα πληροφορίας, γνώσης, μάθησης και διδακτικής (Campbell, 2010) συναντούμε ήδη πολλές εφαρμογές διαδικτυακών ακαδημαϊκών σπουδών (MOOCs: Massive Open Online Courses), στις οποίες συμμετέχουν πανεπιστήμια από όλο τον κόσμο και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση τείνει να γίνει μία κατεστημένη επιλογή αναδεικνύοντας την Πληροφορική ως προαπαιτούμενο γνωστικό αντικείμενο.

Ένα άλλο ενδεικτικό παράδειγμα εκσυγχρονισμού είναι η δυνατότητα αναφοράς με το σύστημα APA κάθε μορφής διαδικτυακού περιεχομένου, από την δήλωση πρόσβασης σε έναν διαδικτυακό πόρο ως σύνδεσμο σε ανάρτηση κειμένου έως και τη δήλωση πρόσβασης σε έναν διαδικτυακό πόρο ως σύνδεσμο σε μήνυμα του Twitter (Lee, 2013).

Παρουσίαση γνωστών κοινωνικών δικτύων με εκπαιδευτικές δυνατότητες

Ως Κοινωνικό Δίκτυο (social network) ορίζεται ένας χώρος ηλεκτρονικής συμμετοχής με δεδομένα στοιχεία: α) ρυθμίσεις ασφάλειας λογαριασμού, β) δημιουργία, δημοσίευση, διαμοιρασμό περιεχομένου, γ) μαζική διασύνδεση λογαριασμών.

YouTube

Το YouTube είναι μία πλατφόρμα ηλεκτρονικής συμμετοχής για την παραγωγή, επεξεργασία, δημοσίευση και διαμοιρασμό βίντεο, η οποία υποστηρίζει την διασύνδεση και επικοινωνία μεταξύ των χρηστών.

Το YouTube ιδρύθηκε το 2007 και το 2009 ξεκίνησε η λειτουργία του Youtube EDU (YouTube Edu, 2009) με υλικό που παραγόταν από Κολλέγια και Πανεπιστήμια. Στο τέλος του πρώτου χρόνου λειτουργίας του, το YouTube EDU περιελάμβανε 300 Κολλέγια και περισσότερα από 65.000 βίντεο εκπαιδευτικού υλικού (Snelson, 2011).

Οι επιλογές δημοσίευσης περιεχομένου είναι: α) Δημόσιο: διαθέσιμο και ορατό χωρίς περιορισμούς, β) Ιδιωτικό: διαθέσιμο για παρακολούθηση μόνο στους λογαριασμούς που ορίζει ο ιδιοκτήτης του καναλιού και γ) Μη Καταχωρημένο: διαθέσιμο μόνο σε όποιον κατέχει τον σύνδεσμο προς αυτό.

Το περιεχόμενο που δημοσιεύεται μπορεί να φέρει συγκεκριμένες άδειες επαναχρησιμοποίησης και να λάβει: α) σήμανση κατηγοριοποίησης, μεταξύ των οποίων υπάρχουν οι επιλογές Education ή Science & Technology και β) σήμανση ετικέτας (tag) για πιο λεπτομερή θεματικό χαρακτηρισμό (για παράδειγμα, #rhp, #art κ.α.).

Facebook

Το Facebook ιδρύθηκε το 2004 και διαθέτει τρεις εναλλακτικές υποχώρων: α) Facebook Profile (Προφίλ): αντιστοιχεί σε έναν λογαριασμό χρήστη, β) Facebook Page (Σελίδα) και γ) Facebook Group (Ομάδα), τα οποία αντιστοιχούν σε θεματικές κοινότητες και διαθέτουν διαχειριστές.

Κάθε δημοσίευση σε χώρο του Facebook μπορεί να φέρει θεματική σήμανση με την προσθήκη hashtag, μίας λέξης ή φράσης με λατινικούς ή και ελληνικούς χαρακτήρες χωρίς κενά, που φέρει το σύμβολο της δίεσης (για παράδειγμα #edu ή #εκπαίδευση).

Το Facebook διαθέτει ειδική σελίδα εντός του κοινωνικού δικτύου με σκοπό να ενημερώνει και να καθοδηγεί εκπαιδευτικούς στην χρήση των δυνατοτήτων που τους παρέχει (Facebook in education, 2009), καθώς και πλήθος άλλων υποχώρων με θεματικές που αφορούν την εκπαίδευση και την τεχνολογία.

Twitter

Το Twitter ιδρύθηκε το 2006 και χαρακτηρίζεται από τον δημόσιο χαρακτήρα του, εφόσον ακόμα και οι κλειδωμένοι λογαριασμοί των οποίων τα μηνύματα δεν είναι δημοσίως ορατά, μπορούν να αναδημοσιευθούν με την διαδικασία της αντιγραφής και επικόλλησης.

Ιδιαίτερο στοιχείο αποτελεί η αμεσότητα δημόσιας επικοινωνίας σε μορφή μηνυμάτων 140 χαρακτήρων, τα οποία μπορούν να περιλαμβάνουν κείμενο ή σύνδεσμο.

Η σήμανση θεματικής γίνεται με την προσθήκη hashtag, μιας λέξης ή φράσης με λατινικούς χαρακτήρες χωρίς κενά, που φέρει το σύμβολο της δίεσης (για παράδειγμα #edu).

Το Twitter δεν μπορεί να διατεθεί ως περιορισμένος χώρος κοινότητας ή ομάδας αλλά αποτελεί πεδίο άμεσης αναζήτησης και συλλογής πληροφοριών με υψηλή αξιοπιστία σε θεματικές τεχνολογίας, εφόσον το περιεχόμενο προτείνεται από χρήστες και όχι από μηχανές αναζήτησης.

LinkedIn

Το LinkedIn ιδρύθηκε το 2003, θεωρείται επαγγελματικό κοινωνικό δίκτυο και διαθέτει τρεις εναλλακτικές υποχώρων: α) LinkedIn Profile: αντιστοιχεί σε έναν λογαριασμό χρήστη, β) LinkedIn Group & γ) LinkedIn Subgroup (Υπο-ομάδα), τα οποία αντιστοιχούν σε θεματικές κοινότητες οι οποίες διαθέτουν διαχειριστές.

Σε έναν λογαριασμό χρήστη υποστηρίζεται και προωθείται η διασύνδεση με άλλους λογαριασμούς και η δημοσίευση περιεχομένου ως μέρους του βιογραφικού σε ένα προφίλ.

Στις θεματικές κοινότητες των LinkedIn Group και Subgroup διατίθεται πλήθος εναλλακτικών ως προς την δημοσίευση, θέαση και σχολιασμό περιεχομένου με ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο την αποστολή ανακοινώσεων στα μέλη της ομάδας.

Το LinkedIn διαθέτει ειδικό χώρο για την εκπαίδευση (LinkedIn for Education, 2013) καθώς και χώρο υποστήριξης πανεπιστημίων (LinkedIn Higher Ed Professionals, 2013) με πολλές δυνατότητες διασύνδεσης καθώς και κατευθυντήριες οδηγίες χρήσης.

Διδακτική αξιοποίηση κοινωνικών δικτύων στην Πληροφορική

Ο τομέας της Πληροφορικής εκτείνεται σε ένα ευρύ φάσμα θεματικών και διαθέτει πολλά στοιχεία, τα οποία αποτελούν επιβεβλημένη μάθηση τόσο στην διδακτική των αντικειμένων που τον αφορούν όσο και στην διδακτική κάθε άλλου μαθήματος, κι αυτό επειδή παρέχει εκείνα τα εργαλεία και τους τρόπους αναπαράστασης και επίδειξης που προάγουν την απαιτούμενη αλληλεπίδραση σε μία τάξη και αναπτύσσουν την ικανότητα σύνθεσης και ανάλυσης γνώσεων μέσα από ερευνητικές διαδικασίες.

Οι διδακτικές επεκτάσεις στα Κοινωνικά Δίκτυα και τις σύγχρονες υπηρεσίες διαδικτύου στον τομέα της Πληροφορικής και όχι μόνο, αφορούν: α) Τον σχεδιασμό και την διαχείριση κατάλληλων χώρων, οι οποίοι θα προωθούν την έρευνα και την καινοτομία, β) Τον καθορισμό εναλλακτικών μορφών περιεχομένου, γ) Την επιλογή κατάλληλων εργαλείων και υπηρεσιών ώστε να διευκολύνονται οι εκπαιδευτικές διαδικασίες.

Ως εκ τούτου, παρουσιάζεται η ανάγκη ενός διευρυμένου σχεδίου διδασκαλίας.

Δημοσίευση στόχων και διδακτικού υλικού

Οι διδακτικοί στόχοι μπορούν να δημοσιεύονται στον κατάλληλα σχεδιασμένο εκπαιδευτικό χώρο εντός του κοινωνικού δικτύου, ώστε να είναι διαθέσιμοι στους μαθητές χωρίς περιορισμούς χρόνου λειτουργώντας επιπρόσθετα ως μία διαρκής υπενθύμιση.

Η λειτουργία των δημοσιευμένων διδακτικών στόχων θα βοηθά τους μαθητές να μην εξοκείλουν κατά την διάρκεια των ερευνητικών εργασιών, αλλά και τους διδάσκοντες να αξιολογούν τον σχεδιασμό τους. Επιπρόσθετα θα καθοδηγεί τα μέλη στην ανακάλυψη νέων εργαλείων και καινοτόμων πρακτικών χρήσης.

Οι μαθητές θα λαμβάνουν άμεσες ενημερώσεις για κάθε δημοσίευση και στην περίπτωση διδακτικού υλικού θα ενισχύεται η δυνατότητα συμπλήρωσης με προτάσεις υπό μορφή σχολίων ή παραπομπών. Με αυτό τον τρόπο ο μαθητής θα ενεργοποιείται προς ερευνητικές κατευθύνσεις αναπτύσσοντας κριτικό πνεύμα στην αξιολόγηση των παραπομπών χωρίς περιορισμό χρόνου.

Εκπαιδευτικές τεχνικές και Μέσα

Η συζήτηση και ο καταιγισμός ιδεών αποτελούν κύρια στοιχεία ενός κοινωνικού δικτύου και διευκολύνονται από την αίσθηση απουσίας του εκπαιδευτικού, ο οποίος, εάν δεν συμμετέχει, φαίνεται πως απουσιάζει. Πρόκειται για μία ψευδαίσθηση που μπορεί να λειτουργήσει θετικά στην ανατροφοδότηση, ειδικά όταν πρόκειται για συζητήσεις επάνω σε εννοιολογικές δυσκολίες.

Με δεδομένη δε την ύπαρξη πολλών εργαλείων και υπηρεσιών, τα οποία παρέχονται δωρεάν προς χρήση, σημαντικό θεωρείται να μη περιορίζεται αυτή η δυνατότητα με οριοθετήσεις απαγόρευσης.

Ο εκπαιδευτικός Πληροφορικής οφείλει να επιδεικνύει χρήση διαφορετικών μέσων και υπηρεσιών, ώστε να προκαλεί το ενδιαφέρον των μαθητών παρέχοντας ερεθίσματα δημιουργικής έρευνας μέσα από συχνούς πειραματισμούς ενδυναμώνοντας με αυτό τον τρόπο την ανατροφοδότηση.

Περιπτώσεις χρήσης των Κοινωνικών Μέσων στην Εκπαίδευση

Μετά από μία σύντομη έρευνα στα γνωστά κοινωνικά δίκτυα, διαφάνηκε πως είτε υπάρχουν χώροι εκπαιδευτικών φορέων και προσώπων που χρησιμοποιούνται κυρίως για τη δημοσίευση ανακοινώσεων είτε υπάρχουν χώροι με στοιχεία διδακτικών προσεγγίσεων, οι οποίοι όμως στην πλειοψηφία τους είναι κλειστοί στο ευρύ κοινό και, ως εκ τούτου, αδύνατον να μελετηθούν. Η χρήση υφίσταται, αλλά συχνότερα ως προσωπική πρόθεση χωρίς δημοσιοποιημένους διδακτικούς στόχους.

IEK Σερρών

Οι κλειστές ομάδες (Facebook groups) IEK Σερρών – Web & Games Developers 2013 – 2015 και IEK Σερρών – Web Designers 2012 – 2014 χρησιμοποιούν τον δωρεάν χώρο του κοινωνικού δικτύου για τη δημοσίευση διδακτικού υλικού και ανακοινώσεων.

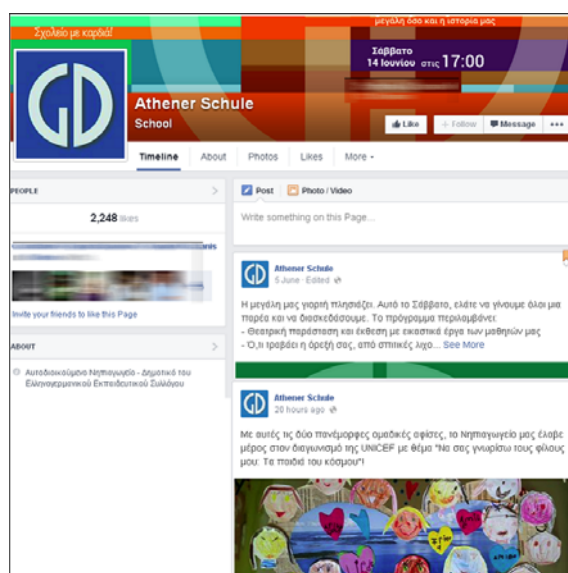
Όπως μας επισημάνθηκε, το χαρακτηριστικό στην περίπτωση των δημοσιεύσεων είναι η δυνατότητα του διαχειριστή να ελέγχει όχι μόνο πόσοι αλλά και ποιοι εκπαιδευόμενοι είδαν τις ανακοινώσεις.

Εικόνα 1: Facebook Ομάδα του ΙΕΚ Σερρών - Web Designers 2012 - 2014

Νηπιαγωγείο - Δημοτικό Athener Schule

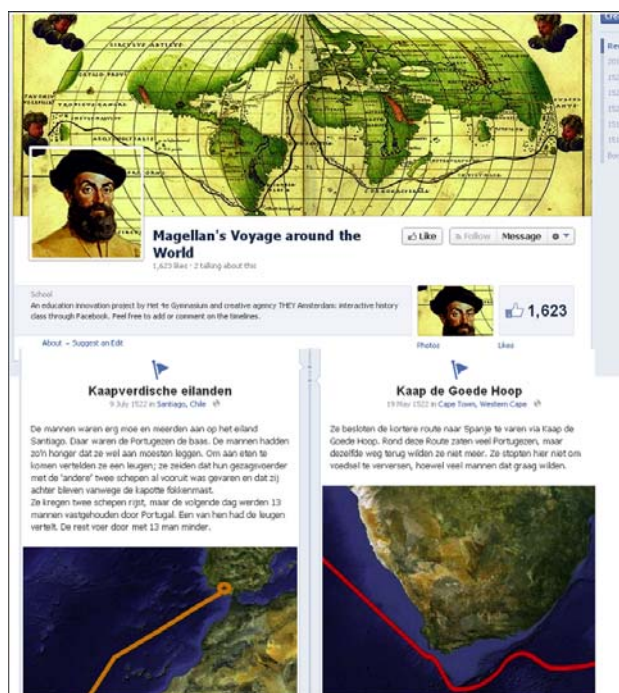
Η Facebook σελίδα του αυτοδιαχειριζόμενου σχολείου Athener Schule στην Αθήνα, χρησιμοποιείται για την ενημέρωση των γονέων και την προβολή εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων.

Εικόνα 2: Facebook Σελίδα του Athener Schule

4^ο Γυμνάσιο Άμστερνταμ

Η περίπτωση των μαθητών του 4^{ου} Γυμνασίου στο Άμστερνταμ αποτέλεσε σημαντικό γεγονός στην παγκόσμια κοινότητα του διαδικτύου (Leri, 2012), όταν τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας δημιούργησαν facebook χώρους, όπου κατέγραψαν σε χρονικές συνέχειες τις ιστορικές θεματικές που διδάσκονται, πρωτοπορώντας στη διδακτική χρήση των κοινωνικών μέσων.

Εικόνα 3: Facebook Σελίδα – Χρονική καταγραφή: Το ταξίδι του Μαγγελάνου

Συμπεράσματα

Τα προγράμματα διαδικτυακών σπουδών και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης προϋποθέτουν για τους συμμετέχοντες ένα βασικό επίπεδο γνώσης στη διαχείριση σύγχρονων διαδικτυακών υπηρεσιών και για αυτό τον λόγο οι εκπαιδευτικοί της Πληροφορικής οφείλουν να λειτουργούν όχι μόνο με γνώμονα τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών αλλά και την σύγχρονη απαίτηση ένταξης των μαθητών στην ψηφιακή κοινωνία.

Το διδακτικό υλικό παύει να παράγεται αποκλειστικά από τον εκπαιδευτικό, οι εκπαιδευόμενοι διαθέτουν πλήθος εναλλακτικών εργαλείων και υπηρεσιών, οι τεχνολογικές εξελίξεις δίνουν ώθηση όχι μόνο στην επέκταση διδακτικών προσεγγίσεων αλλά και στην διασύνδεση της εκπαιδευτικής τάξης με την αγορά εργασίας και την επιχειρηματικότητα, και οι εκπαιδευτικοί φορείς έχουν στη διάθεση τους ένα ευρύ δίκτυο συνεργασίας και παραγωγής ακαδημαϊκής γνώσης, στοιχεία που θα προκαλέσουν ανάγκη προς εξειδίκευση αναβαθμίζοντας με αυτό τον τρόπο την ποιότητα σπουδών.

Επιβεβλημένη ανάγκη αποτελεί η σύνταξη νέων σχολικών συμβολαίων ώστε να μην καταστρατηγούνται οι εκπαιδευτικοί ρόλοι θέτοντας σε κίνδυνο τις εκπαιδευτικές διαδικασίες και τα μέλη που συμμετέχουν σε αυτές.

Στις μηχανές αναζήτησης εμφανίζονται όλο και περισσότεροι δημόσιοι και ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί φορείς που δημιουργούν χώρους στα κοινωνικά δίκτυα και όλο και περισσότερα κοινωνικά δίκτυα προσανατολίζονται σε εκπαιδευτικούς υποχώρους, όπως η Google, η οποία λειτουργεί εκπαιδευτικό πρόγραμμα (Google for education, 2012) παρέχοντας δυνατότητα πιστοποιήσεων σε άτομα και φορείς για την εκπαίδευση, καθώς και

όλο το γνωστικό υλικό για την χρήση των προϊόντων και υπηρεσιών της σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Παρατηρήσαμε πως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών χώρων στα κοινωνικά δίκτυα εξαντλείται σε δημοσίευση ανακοινώσεων χωρίς να επιδεικνύεται διάθεση καινοτόμων διδακτικών προσεγγίσεων. Ακόμα και στη δημοσίευση οδηγιών παρατηρούνται απαγορεύσεις και περιορισμοί στη χρήση εργαλείων, γεγονός που αποδεικνύει πως απουσιάζει ένα εκσυγχρονισμένο και σαφές σχέδιο διδασκαλίας.

Το διαδικτυο παρέχει νέα περιβάλλοντα, πλήθος εναλλακτικών περιεχομένου και δωρεάν χρήση χώρων, εργαλείων και υπηρεσιών. Αυτό που αμελούν οι συμμετέχοντες κατά περίπτωση, είναι πως: α) ένα περιβάλλον μπορεί να δομείται διαφορετικά και διακριτά από ένα όμοιο του ανάλογα με τον προσδιορισμό των σχέσεων, β) το περιεχόμενο πρέπει να παράγεται και όχι απλά να καταναλώνεται, και, τέλος, πως γ) τα εργαλεία και οι υπηρεσίες ενεργοποιούνται πρωτίστως με την χρήση, άρα αποτελεί προαπαιτούμενο η δημιουργική συμμετοχή και όχι η απλή γνώση και παρακολούθηση.

Πραγματικότητα των κοινωνικών μέσων (social media) αποτελεί το γεγονός πως στοχευμένο περιεχόμενο φτάνει στους χρήστες ανάλογα με τους θεματικούς χώρους στους οποίους επέλεξαν να κινούνται και ανάλογα με τις συνδέσεις που αποφάσισαν να αποδεχτούν, πριν καν αναζητήσουν οι ίδιοι αυτό το περιεχόμενο σε κάποια μηχανή αναζήτησης.

Στα κοινωνικά δίκτυα κάθε χρήστης ορίζεται ταυτόχρονα με τις σχέσεις του και, όταν ο χρήστης αυτός αποτελεί μέλος συμβατικής εκπαιδευτικής κοινότητας, αναπόφευκτα φέρει μία εξειδικευμένη συσχέτιση η οποία πρέπει να διασφαλιστεί με οριοθετήσεις και ακολούθως να εξελιχθεί μέσα από μία δημιουργική εκμετάλλευση των νέων δυνατοτήτων.

Αναφορές

- Γεωργάκαινας, Χ. (2013). *Διερεύνηση παραγόντων για την υιοθέτηση και χρήση των social media στη βασική εκπαίδευση στην Ελλάδα*. Λευκωσία. Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- Μάνιου, Θ. & Ετεοκλέους - Γρηγορίου, Ν. (2012). Η αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 171, 89-119.
- Bosch, E. T. (2009). Using online social networking for teaching and learning: Facebook use at the University of Cape Town. *Communicatio: South African Journal for Communication Theory and Research*, 35(2), 185-200.
- Boudreaux, C. (2009). Social media policies database. Ανακτήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2014 από <http://socialmediagovernance.com/policies.php>
- Bunus P. (2010). The social network classroom. Technology enhanced elearning. *Quality of Teaching and Educational Reform Communications in Computer and Information Science*, 73, 517-524. Ανακτήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2014 από: <http://www.springerlink.com/content/p5w23367q3233g11/>
- Campbell, D. (2010). The new ecology of information: how the social media revolution challenges the university. *Environment and Planning EPD: Society and Space*, 28(2), 193-201. Ανακτήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2014 από <http://www.envplan.com/abstract.cgi?id=d2802ed>
- Creative Commons (2001), Ανακτήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2014 από <http://creativecommons.org/>
- Danciua, E. & Grosseck, G. (2011). Social aspects of web 2.0 technologies: teaching or teachers' challenges? *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15, 3768-3773.
- Facebook in education (2009), Ανακτήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2014 από <https://www.facebook.com/education>
- Google for education (2012), Ανακτήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2014 από <http://www.google.com/edu/>
- Jenkins, H., Clinton, K., Purushotma, R., Robinson, J. A., Weigel, M. (2006). *Confronting the Challenges of Participatory Culture: Media Education for the 21st Century*, MacArthur Foundation, Ανακτήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2014 από http://henryjenkins.org/2006/10/confronting_the_challenges_of.html

- Lee, C. (18 Οκτωβρίου 2013). How to cite social media in APA style (Twitter, Facebook, and Google+), Ανακτήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2014 από <http://blog.apastyle.org/apastyle/social-media/>
- Lepi, K. (10 Σεπτεμβρίου 2012). How An Amsterdam School Uses Facebook Timeline In History Classes, Ανακτήθηκε στις 11 Ιουνίου 2014 από <http://www.edudemic.com/amsterdam-school-facebook-timeline-history-classes/>
- LinkedIn for education (2013), Ανακτήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2014 από <http://www.linkedin.com/edu/?trk=edu-cp-rr-ad>
- LinkedIn Higher Ed Professionals (2013), Ανακτήθηκε στις 15 Ιουνίου 2014 από <http://university.linkedin.com/>
- Open educational resources (2007), Ανακτήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 2014 από <http://www.oercommons.org/>
- Rosen, D. & Nelson, C. (2008). Web 2.0: A New Generation of Learners and Education. *Computers in the Schools*, 25(3), 211-225.
- Snelson, C. (2011). YouTube across the disciplines: A Review of the Literature. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, 7(1), 159-169.
- YouTube EDU (2010), Ανακτήθηκε στις 9 Φεβρουαρίου 2014 από <https://www.youtube.com/education>